

dinsdag

21.09.2010

20.00 Concertzaal

19.15 Inleiding door
Ignace Bossuyt

MARIAVESPERS

Sir John Eliot Gardiner

CONCERTGEBOUW BRUGGE

De belangstelling voor de vroeg-17e-eeuwse Italiaanse muziek dateert van 1834, toen Karl von Winterfeld (1784-1852) zijn baanbrekende driedelige werk *Johannes Gabrieli und sein Zeitalter* publiceerde. Het was een van de eerste 'producten' van een toen nieuwe universitaire discipline: de musicologie. In Winterfelds boek werden het leven en werk van Monteverdi uitvoerig behandeld. In 1904 werd in Parijs *La Favola d'Orfeo* uitgevoerd, in een 'revisie' van Vincent d'Indy. Maar voor meer 'authentieke' uitvoeringen van Monteverdi's oeuvre was het wachten op de eerste volledige uitgave ervan, die pas verscheen tussen 1926 en 1942 en verzorgd werd door Gian Francesco Malipiero (2e herziene druk in 1968).

Giovanni Maria Artusi. Anoniem schilderij

Nu kon de Monteverdi-revival eindelijk beginnen. Men raakte het er al vlug over eens dat Monteverdi een van de belangrijkste en meest geniale vernieuwers uit de muziekgeschiedenis was. In zijn eigen tijd daarentegen waren de meningen hierover verdeeld. Giovanni Maria Artusi (1540-1613) bijvoorbeeld, had het niet zo begrepen op de 'experimenten' van de 'modernen' (lees: op het gebruik van dissonanten door Monteverdi en zijn tijdgenoten.) Zoveel is duidelijk in onderstaand fragment uit Artusi's traktaat *L'Artusi, overo Delle imperfettioni della moderna musica*, een dialoog tussen Signor Luca en Signor Vario. Op een bepaald moment zegt Signor Vario: 'Consonanten worden zonder onderscheid sprongs- of stapsgewijs in harmonieën vrij gebruikt, maar dissonanten, die van een andere natuurlijke orde zijn, moeten anders behandeld worden, zoals wordt aangetoond in Artusi's *Leer van het Contrapunt*, en zeker niet op de manier van de nieuwe meesters.'

Johan Huys

Sir John Eliot Gardiner: dirigent

The Monteverdi Choir: koor

The English Baroque Soloists: orkest

His Majestys Sagbutts & Cornetts: blazersensemble

Claudio Monteverdi (1567-1643)

Vespro della Beata Vergine (1610)

I. Intonatio & Toccata: Deus in adiutorium meum intende

II. Psalm 109: Dixit Dominus

III. Motet: Nigra sum

IV. Psalm 112: Laudate pueri

V. Motet: Pulchra es

VI. Psalm 121: Laetatus sum

VII. Motet: Duo Seraphim

VIII. Psalm 126: Nisi Dominus

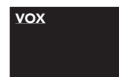
IX. Motet: Audi coelum

X. Psalm 147: Lauda, Jerusalem

XI. Sonata: Sancta Maria

XII. Hymne: Ave Maris stella

XIII. Magnificat

Deze voorstelling sluit aan bij TRIBUNE10,
www.tribune10.be

Na het concert wordt u een drankje en een hapje aangeboden door Leffe en Brugge Kazen.

Claudio Monteverdi's Mariavespers: een grandioze synthese van oud en nieuw

In 1607 componeerde Claudio Monteverdi (1567-1643) voor het hof van Mantua zijn opera *L'Orfeo*. Drie jaar later verscheen in Venetië, het toenmalige centrum van de muziekdruk in Italië, zijn bundel religieuze muziek met de zogenaamde *Mariavespers* en een polyfone mis, voorzien van een opdracht aan paus Paulus V. In oktober 1610 reisde Monteverdi naar Rome met de intentie een opdrachtsexemplaar persoonlijk aan de paus te overhandigen. Terzelfder tijd wilde hij bekomen dat zijn zoon Ferdinando in een seminarie in Rome zou kunnen studeren en mogelijk wilde hij ook zelf zijn diensten aanbieden aan de paus – zonder succes evenwel. Hoewel Monteverdi in Mantua niet was aangeworven als componist van liturgische muziek, is het aannemelijk dat hij in 1608 opdracht kreeg tot deze *Vespers* naar aanleiding van de instelling van een nieuwe ridderorde ter ere van Christus de Verlosser door hertog Vincenzo Gonzaga. In deze bundel is muziek voor de twee belangrijkste katholieke liturgische diensten samengebracht: de mis en de vespers of de avonddienst. De kern van de vespers zijn vijf psalmen, omringd door antifonen (of vervangende motetten, zoals bij Monteverdi), een hymne en, als slot, het *Magnificat*, het loflied van de zwangere Maria bij haar bezoek aan haar eveneens zwangere nicht Elisabeth. Hoewel specifiek bestemd voor de vespers ter ere van Onze-Lieve-Vrouw, konden enkele van deze teksten en hun muzikale zettingen (o.m. de psalmen) ook in andere vesperdiensten worden gezongen.

Terwijl de *Misse 'In illo tempore'* aansluit bij de strenge renaissancepolyfonie, zijn de *Vespers* een briljante synthese van de *stile antico* en de *stile moderno* – en zelfs van nog veel meer,

want ook de middeleeuwse gregoriaanse muziek is er perfect in geïntegreerd. Wanneer er vernieuwingen in het spel zijn, die doorgaans uitgaan van de profane genres, hinkt de kerkmuziek meestal wat achterop. Hoewel de liturgische muziek lang vasthield aan de overgeleverde polyfonie uit de renaissance, kon ze dankzij componisten als Monteverdi toch ontsnappen uit dit strenge keurslijf en elementen uit de nieuwe stijl overnemen. Deze *stile moderno* is zowel van technische als van esthetische aard. Polyfonie ruimt de plaats voor begeleide monodie, waarbij één stem, begeleid door een instrumentaal fundament (de basso continuo), de tekst klaar en duidelijk voordraagt, met geregelde uitbarstingen van extreem virtuoze aard, doorgaans in functie van de expressieve weergave van de tekst. Bovendien neemt de deelname van de meest diverse instrumenten ook steeds meer toe, niet alleen, zoals voorheen, ter ondersteuning of zelfs ter vervanging van de vocale partijen, maar als zelfstandige partners, zodat er een rijk gevarieerd wisselspel tot stand komt tussen stemmen en instrumenten, de zogenaamde 'concenterende stijl'.

Al deze elementen zijn aanwezig in Monteverdi's *Mariavespers*, soms zelfs in één en hetzelfde stuk. In de vijf psalmen (*Dixit Dominus*, *Laudate pueri*, *Laetatus sum*, *Nisi Dominus* en *Lauda Jerusalem*), in de hymne *Ave Maris stella*, en in Maria's loflied, het *Magnificat*, is de integratie op fenomenale wijze gerealiseerd: gregoriaanse reciteerformules, polyfone verwerking, solistische declamatie en virtuositeit, concenterende stijl ... Dit alles weet Monteverdi op briljante wijze te combineren tot een fascinerend geheel.

In de psalmen baseert hij zich op de toen gebruikelijke vocale voordracht van die oudtestamentische teksten: de *falsobordone*. Hierbij wordt de oorspronkelijke gregoriaanse

melodie, in feite een eenvoudige reciteertoon, gedeclameerd in eerder primitieve akkoorden. Monteverdi verrijkt die stilistisch ongekunstelde schrijfwijze echter met imitatief contrapunt en virtuoze trekjes, waarbij bovendien solistische tussenkomsten worden gecombineerd met koorpassages en instrumentale *ritornelli* of tussenspelen zijn ingelast. Daardoor worden de psalmen ware 'kunst-werken' die de directe functionaliteit van het strikt liturgische psalmreciteren verre overstijgen.

In enkele motetten (*Nigra sum*, *Pulchra es*, *Duo seraphim* en *Audi coelum*) kiest hij resoluut voor de meest moderne stijl: één, twee, drie en zes solostemmen met basso continuo. Het zijn elk op zich grandioze pareltjes die van de zangers vaak een hoge graad van virtuositeit vergen, zoals het onweerstaanbare *Duo seraphim* voor drie tenoren. Monteverdi kon moeilijk anders dan de hoogste eisen stellen wanneer hij niets minder dan het gezang van de engelen wilde imiteren!

Het merkwaardigste deel is de *Sonata sopra Sancta Maria*, een instrumentaal stuk waarin de aanroeping 'Sancta Maria ora pro nobis' ('Heilige Maria, bid voor ons') als nadrukkelijke smeekbede elfmaal wordt vervlochten, telkens in een andere ritmische gestalte. Deze onvergetelijke 'sonata' mag beschouwd worden als een van de meest imposante instrumentale composities uit de vroegbarok, waarin de zelfstandige behandeling van de instrumenten definitief haar beslag kreeg in de liturgische muziek.

Monteverdi's *Mariavespers* zijn een ware encyclopedie van alle toen heersende technieken en stijlen, die vooral wijzen op een 'verwereldlijking' van de geestelijke muziek, met invloeden van het profane madrigaal (monodie, soms extreme expressie, virtuositeit ...) en de opera (dramatische

contrasten, ruimte-effecten door het gebruik van echo ...). Al van bij de inzet roept Monteverdi zijn eigen opera *L'Orfeo* op: op vakkundige wijze verwerkt hij de tekst van het *Deus in adiutorium* in de instrumentale toccata waarmee *Orfeo* begint. Religieus en profaan reiken elkaar hier broederlijk de hand. Monteverdi's gevarieerde aanpak en afwisseling tussen monumentaliteit (in de psalmen en het *Magnificat*) en intimiteit (in de solistische motetten) heeft de liturgische muziek behoed voor een steriel epigonisme à la Palestrina!

Nog steeds heerst er onenigheid of de uitgave van de *Vespers* bedoeld was als een cyclus die als een coherent geheel diende te worden uitgevoerd (zoals momenteel op de meeste concerten) of eerder als een verzameling composities van zeer uiteenlopende aard, waaruit naar believen een of meerdere stukken konden gekozen worden. Hoewel de laatste opvatting steeds meer veld wint, betekent dit niet dat een volledige uitvoering van de *Vespers* niet verantwoord zou zijn. Integendeel. Elk concert van de volledige cyclus, vanaf het bescheiden invitorium *Deus in adiutorium* tot de schitterende slotclimax met het grootse *Magnificat* is en blijft een unieke ervaring waarnaar elke liefhebber van de 17e-eeuwse muzikale schatkamer steeds weer naar uitzielt.

Ignace Bossuyt

The Monteverdi Choir

sopraan
Elenor Bowers-Jolley
Zoe Brown
Katy Butler
Emanuela Galli*
Stephanie Guidera
Alison Hill
Emilia Hughes
Lucy Page
Lenneke Ruiten*
Sung-Eun Seo
Katie Thomas
Emma Walshe

alt
David Bates
Esther Brazil*
Heather Cairncross
Frances Jellard
Raffaele Pe*
Matthew Venner
Richard Wyn Roberts

tenor
Ben Alden
Andrew Busher
Peter Davoren*
Nicolas Robertson
Benjamin Thapa*
Andrew Tortise*

bas
Tom Appleton*
Alex Ashworth*
Julian Clarkson
Sam Evans*
Edmund Saddington
Jonathan Sells*
Lawrence Wallington

The English Baroque Soloists & His Majestys Sagbutts and Cornetts

eerste viool
Kati Debretzeni
Anne Schumann

tweede viool
Annette Isserlis
Jane Rogers

cello
Olaf Reimers

contrabas
Valerie Botwright

fluit
Rachel Beckett
Catherine Latham
Marion Scott

cornetto
Jamie Savan
Jeremy West
Michael Harrison

trombone
Adam Woolf
Abigail Newman
Stephen Saunders

orgel
James Johnstone

klavecimbel
Oliver John Ruthven

gamba
Kinga Gaborjani

dulciaan
Philip Turbett

chitarrone
Jakob Lindberg
David Miller
Evangelina Mascardi

Claudio Monteverdi Vespro della Beata Vergine (1610)

I. Intonatio & Toccata:

Deus in adiutorium meum intende

Deus in adiutorium meum intende.
Domine ad adiuvandam me festina.
Gloria Patri, et Filio, et Spiritui Sancto.
Sicut erat in principio, et nunc et semper,
et in saecula saeculorum.
Amen. Alleluja.

II. Psalm 109: Dixit Dominus

Dixit Dominus Domino meo:
sede a dextris meis, donec ponam inimicos
tuos scabellum pedum tuorum.
Virgam virtutis tuae emittet Dominus ex Sion:
dominare in medio inimicorum tuorum.
Tecum principium in die virtutis tuae;
in splendoribus sanctorum
ex utero ante luciferum genui te.
Iuravit Dominus et non penitebit eum;
tu es sacerdos in aeternum
secundum ordinem Melchisedech.
Dominus a dextris tuis confregit
in die irae suae reges.
Iudicabit in nationibus,
implebit ruinas:
conquassabit capita in terra multorum.
De torrente in via bibet:
propterea exaltabit caput.
Gloria Patri, et Filio, et Spiritui Sancto.
Sicut erat in principio, et nunc et semper,
et in saecula saeculorum.
Amen.

I. Intonatio & Toccata:

Deus in adiutorium meum intende

*God, kom help mij.
Haast u Heer, en help mij.
Eer zij de Vader en de Zoon en de Heilige Geest,
Zoals het was in het begin, en nu, en altijd,
en in de eeuwen der eeuwen
Amen. Alleluia.*

II. Psalm 109: Dixit Dominus

*De Heer heeft tot mijn heer gezegd:
Zet u aan mijn rechterhand, totdat ik uw vijanden
neerleg
als een voetbank voor uw voeten.
Want Jahwe zal uw heersersstaf vanuit Sion
strekken:
Heersen zult gij temidden van uw vijanden.
Met U zal het oppergezag zijn op de dag van uw
heerschappij,
temidden van de luister van de Eerbiedwaardigen.
Uit de schoot van de dag heb ik U voortgebracht.
De Heer heeft het gezworen en het zal Hem niet
berouwen:
Gij zult priester zijn tot in de eeuwigheid
volgens de orde van Melchisedech.
De Heer zit aan uw rechterhand;
Hij heeft koningen verbrijzeld in de dag van zijn
woede.
Hij zal rechtspreken onder de heidenen
en de ruïnes volstapelen met de lijken.
Van velen op aarde zal Hij de Hoofden
verpletteren.
Onderweg zal Hij drinken uit de beek,
daarom mag Hij het hoofd heffen.
Eer zij de vader en de Zoon en de Heilige Geest.
Zoals het was in het begin, en nu, en altijd,
en in de eeuwen der eeuwen.
Amen.*

* Deze zangers nemen solo-partijen voor hun rekening.

III. Motet: Nigra sum

Nigra sum sed formosa filiae Jerusalem.
Ideo dilexit me Rex, et introduxit me in
cubiculum suum
et dixit mihi:
Surge, amica mea, et veni.
Veniam hiems transiit,
imber abiit et recessit,
flores apparuerunt in terra nostra;
tempus putationis advenit.

IV. Psalm 112: Laudate pueri

Laudate pueri Dominum:
laudate nomen Domini.
Sit nomen Domini benedictum,
ex hoc nunc, et usque in seculum.
A solis ortu usque ad occasum,
laudabile nomen Domini.
Excelsus super omnes gentes Dominus,
et super coelos gloria eius.
Quis sicut Dominus Deus noster,
qui in altis habitat
et humilia respicit
in coelo et in terra,
suscitans a terra inopem
et de stercore erigens pauperem,
ut collocet eum cum principibus,
cum principibus populi sui?
Qui habitare facit sterilem in domo,
matrem filiorum laetantem.
Gloria Patri, et Filio, et Spiritui Sancto.
Sicut erat in principio, et nunc et semper,
et in saecula saeculorum.
Amen.

III. Motet: Nigra sum

*Zwart ben ik, maar mooi, dochter van Jeruzalem.
Daarom bemint mij de koning en heeft hij mij in
zijn kamer geleid
met de woorden:
Sta op, geliefde, en kom.
De winter is voorbij met zijn regenbuien.
De bloemen prijken op het veld
Nu is het tijd om te zingen.*

IV. Psalm 112: Laudate pueri

*Dienaren, looft de Heer:
looft de naam van de Heer.
De naam van de Heer zij gezegend,
vanaf nu tot in de eeuwigheid.
Van de opgang van de zon tot haar ondergang
moet de naam van de Heer geprezen worden.
De Heer is verheven boven alle Volkeren,
en zijn glorie is boven de Hemelen.
Wie is gelijk de Heer onze God,
die in den hoge woont,
en neerziet op het geringe in de hemel en op
aarde?
Van de grond richt Hij de arme op,
en Hij verheft de behoeftige uit het vuilnis,
om hem te plaatsen onder de vorsten,
onder de vorsten van zijn volk.
De onvruchtbare laat Hij in zijn huis wonen,
als de blijde moeder van vele zonen.
Eer zij de Vader en de Zoon en de Heilige Geest.
Zoals het was in het begin, en nu, en altijd,
en in de eeuwen der eeuwen
Amen.*

V. Motet: Pulchra es

Pulchra es, amica mea,
suavis et decora filia Jerusalem.
Pulchra es, amica mea,
suavis et decora sicut Jerusalem,
terribilis sicut castrorum acies ordinata.
Averte oculos tuos a me,
quia ipsi me avolare fecerunt.

VI. Psalm 121: Laetatus sum

Laetatus sum in his quae dicta sunt mihi:
in domum Domini ibimus.
Stantes erant pedes nostri
in atriis tuis Jerusalem;
Jerusalem, quae aedificatur ut civitas
cuius participatio eius in idipsum.
Illuc enim ascenderunt tribus, tribus Domini,
testimonium Israel
ad confitendum nomini Domini.
Quia illic sederunt sedes in iudicio,
sedes super domum David.
Rogate quae ad pacem sunt Jerusalem
et abundantia diligentibus te.
Fiat pax in virtute tua
et abundantia in turribus tuis.
Propter fratres meos et proximos meos
loquebar pacem de te.
Propter domum Domini Dei nostri
quae sivi bona tibi.
Gloria Patri, et Filio, et Spiritui Sancto.
Sicut erat in principio, et nunc et semper,
et in saecula saeculorum.
Amen.

V. Motet: Pulchra es

*Gij zijt schoon, mijn beminde,
aanminnige dochter van Jeruzalem.
Gij zijt schoon, mijn beminde,
Bevallig als Jeruzalem,
geducht als een leger in slagorde.
Wend uw ogen af van mij,
want zij dwongen mij weg te ijlen.*

VI. Psalm 121: Laetatus sum

*Ik verheugde mij, toen mij gezegd werd:
Wij gaan naar het huis van de Heer.
Nu staan onze voeten
Voor uw poorten, Jeruzalem.
Jeruzalem, dat gebouwd is als een stad
waar alles aaneengesloten staat.
Daarheen stijgen de stammen op, de stammen
van de Heer,
Volgens de wet van Israël
om de naam van de Heer te loven.
Daar zijn de zetels gevestigd van het gerecht,
de zetels van het huis van David.
Vraagt de vrede voor Jeruzalem
en mogen zij, die u liefhebben,
in welvaart leven.
Moge er vrede heersen in uw sterkten
En veiligheid op uw vestingen.
Om mijn broeders en mijn vrienden
Vraag ik de vrede voor u.
Om het huis van de Heer, onze God,
Wens ik u voorspoed toe.
Eer aan de Vader, en de Zoon, en de Heilige Geest
Zoals het was in het begin, en nu, en altijd,
en in de eeuwen der eeuwen
Amen.*

VII. Motet: Duo Seraphim

Duo Seraphim clamabant alter ad alterum:
Sanctus, sanctus, sanctus Dominus Deus
Sabaoth:
plena est omnis terra gloria eius.
Tres sunt qui testimonium dant in coelo:
Pater, Verbum et Spiritus Sanctus;
et hi tres unum sunt:
Sanctus, sanctus, sanctus Dominus Deus
Sabaoth:
plena est omnis terra gloria eius.

VIII. Psalm 126: Nisi Dominus

Nisi Dominus aedificaverit domum,
in vanum laboraverunt qui aedificant eam.
Nisi Dominus custodierit civitatem,
frustra vigilat qui custodit eam.
Vanum est vobis ante lucem surgere:
surgite postquam sederitis,
qui manducatis panem doloris.
Cum dederit dilectis suis somnum;
Ecce hereditas Domini, filli:
merces, fructus ventris.
Sicut sagittae in manu potentis:
ita filii excussorum.
Beatus vir qui implevit desiderium suum ex
ipsis:
non confundetur
cum loquetur inimicis suis in porta.
Gloria Patri, et Filio, et Spiritui Sancto.
Sicut erat in principio, et nunc et semper,
et in saecula saeculorum.
Amen.

VII. Motet: Duo Seraphim

*Twee Engelen riepen elkaar toe:
De God der machten is heilig,
de hele wereld is van zijn heerlijkheid vervuld.
Drie geven getuigenis in de hemel:
De Vader, het Woord en de Heilige Geest,
En die drie zijn één.
De God der machten is heilig,
de hele wereld is van zijn heerlijkheid vervuld.*

VIII. Psalm 126: Nisi Dominus

*Als de Heer het huis niet bouwt,
werken zij die het bouwen vergeefs.
Als de heer de stad niet beschermt,
waakt hij die haar beschermt vruchteloos.
Het is nutteloos dat gij voor de dageraad opstaat;
staat op als gij gerust hebt,
gij die uw brood eet in smart.
Omdat Hij de slaap geeft aan zijn Geliefden.
Zie, de kinderen zijn een erfenis van de Heer;
de vrucht van de schoot een beloning.
Als pijlen in de hand van de krijgsheld,
zo zijn de kinderen van de ballingen.
Gelukkig de man die daarin zijn wens bevredigd
ziet,
hij zal niet beschaamd zijn,
als hij zijn vijanden moet antwoorden aan de
stadspoort.
Eer aan de Vader, en de Zoon, en de Heilige
Geest.
Zoals het was in het begin, en nu, en altijd,
en in de eeuwen der eeuwen.
Amen.*

IX. Motet: Audi coelum

Audi, coelum, verba mea, plena desiderio
Et perfusa gaudio.
Dic, quaeso, mihi: Quae est ista
quae consurgens ut aurora rutilat,
et benedicat?
Dic, nam ista pulchra ut luna, electa ut sol
replete laetitia
terras, coelos, Maria.
Maria Virgo illa dulcis, praedicata de prophetis
Ezechielis
porta orientalis,
illa sacra et felix porta, per quam mors fuit
expulsa, introducta
autem vita,
quae semper tutum est medium inter homines
et Deum, pro
culpae remedium.
Omnes hanc ergo sequamur, quam cum gratia
mereamur vitam aeternam.
Consequamur.
Praestat nobis Deus Pater hoc et Filius et
Mater,
cuius nomen invocamus, ducere miseris solamen.
Benedicta es, Virgo Maria, in saeculorum
secula.

IX. Motet: Audi coelum

*Luister, hemel, naar mijn vurige woorden vol van
vreugde.
Kom, zeg mij: Wie stijgt daar op als een stralende
morgen,
dat ik haar kan bezingen?
Zeg het mij, want die schone, schoon als een
uitgelezen maan, als een zon vervult zij met
vreugde
Aarde, hemel en zee.
Maria, de milde vrouw, door alle profeten sinds
Ezechiël geprezen
als de morgenpoort.
Die gewijde, zalige poort, waardoor de dood werd
verjaagd,
heeft het leven teruggebracht.
Zij is de veilige middelares tussen mensen en God
genezing voor de zonde.
Wij zullen haar allen volgen, opdat wij door haar
tussenkoms
het eeuwige leven verkrijgen.
Laten we haar volgen.
Dat moge God ons verlenen, de Vader en de
Zoon.
Wij aanroepen haar lieve naam als troost voor ons,
ongelukkigen.
Wij verheerlijken u, maagd Maria, in alle
eeuwigheid.*

X. Psalm 147: Lauda, Jerusalem

Lauda, Jerusalem, Dominum
lauda Deum tuum, Sion.
Quoniam confortavit seras portarum tuarum
benedixit filiis tuis in te.
Qui posuit fines tuos pacem,
et adipe frumenti satiat te.
Qui emittit eloquium suum terrae
velociter currit fermo eius.
Qui dat nivem sicut lanam
nebulam sicut cinerem spargit.
Mittit crystallum suum sicut bucellas
ante faciem frigoris eius quis sustinebit?
Emittet verbum suum, et liquefaciet
eaflabit spiritus eius, et fluent aquae.
Qui annuntiat verbum suum Jacob
iustitias et iudicia sua Israel.
Non fecit taliter omni nationi
et iudicia sua non manifestavit eis.
Gloria Patri, et Filio, et Spiritui Sancto.
Sicut erat in principio, et nunc et semper,
et in saecula saeculorum. Amen.

XI. Sonata: Sancta Maria

Sancta Maria, ora pro nobis.

XII. Hymne: Ave Maris stella

Ave maris stella, Dei mater alma,
Atque semper virgo, Felix coeli porta.
Sumens illud ave Gabrielis ore,
Funda nos in pace
Mutans Evae nomen.
Solva vincla reis, Profer lumen caecis,
Mala nostra pelle, Bona cunctis posce.
Monstra te esse matrem: Sumat per te preces,
Qui pro nobis natus, Tulit esse tuus.
Virgo singularis, Inter omnes mitis,
Nos culpulis solutos Mites fac et castos.
Vitam praesta puram, lter para tutum,
Ut videntes Iesum Semper collaetemur.

X. Psalm 147: Lauda, Jerusalem

*Loof de Heer, Jeruzalem,
loof uw God, o Sion!
Want hij versterkt de grendels van uw poorten.
Hij zegent uw kinderen in u.
Hij geeft vrede aan uw grenzen
En verzadigt u met de bloem van de tarwe.
Hij zendt zijn bevelen aan de aarde;
zijn woord loopt met spoed.
Hij laat de sneeuw vallen als wol,
en strooit de rijp uit als as.
Hij werpt zijn ijs bij stukken,
wie houdt stand voor het aangezicht van zijn kou?
Hij zendt zijn woord uit en smelt,
zijn wind waait en het water vloeit weer.
Hij heeft aan Jakob zijn woord geopenbaard,
zijn wetten en bevelen aan Israël.
Voor andere volkeren heeft Hij zo niet gedaan,
zijn bevelen heeft hij hen niet laten kennen.
Eer aan de Vader, en de Zoon, en de Heilige
Geest. Zoals het was in het begin, en nu, en altijd,
en in de eeuwen der eeuwen. Amen.*

XI. Sonata: Sancta Maria

Heilige Maria, bid voor ons.

XII. Hymne: Ave Maris stella

*Gegroet, ster der zeeën, verheven moeder van
God,
altijd maagd, zalige hemelpoort.
Aanvaard de groet 'Ave' uit Gabriëls mond.
Grondvest ons in vrede, gij, nieuwe Eva.
Bevrijd de gevangenen, geef de blinden het licht
weer,
Verdrijf onze kwalen en verkrijg voor ons al wat
goed is.
Bewijs dat gij moeder zijt: op uw voorspraak
zal hij, die voor ons uw zoon wou zijn, ons
verhoren.
Hoogverheven maagd, boven alles mild,*

Sit laus Deo Patri, Summo Christo decus,
Spiritus Sancto, Tribus honor unus.
Amen.

XIII. Magnificat

Magnificat anima mea Dominum.
Et exultavit spiritus meus in Deo salutari meo.
Quia respexit humilitatem ancillae suae,
ecce enim ex hoc beatam me dicent omnes
generationes.
Quia fecit mihi magna qui potens est
et sanctum nomen eius.
Et misericordia eius a progenie
in progenies timentibus eum.
Fecit potentiam in brachio suo;
dispersit superbos mente cordis sui.
Deposuit potentes de sede
et exaltavit humiles.
Esuri entes implevit bonis,
et divites dimisit inanes.
Suscepit Israel puerum suum,
recordatus misericordiae suae,
Sicut locutus est ad patres nostros,
Abraham et semini eius in secula.
Gloria Patri, et Filio, et Spiritui Sancto,
Sicut erat in principio, et nunc, et semper
et in secula saeculorum.
Amen.

*bevrijd ons van de zonde en maak ons goed en
rein.
Geef ons een zuiver leven, maak onze weg veilig,
opdat wij Jezus zien en allen samen ons
verheugen.
Eer zij God de Vader, roem aan de Allerhoogste
Christus
en aan de Heilige Geest: onverdeelde eer komt
hun alle drie toe. Amen.*

XIII. Magnificat

*Mijn ziel verheft de Heer.
En mijn geest jubelt in God, mijn Redder.
Want Hij zag neer op de geringheid van zijn
dienstmaagd.
Zie, vanaf nu prijzen alle geslachten mij zalig.
Want de machtige heeft aan mij grote dingen
gedaan,
en zijn naam is heilig.
Zijn barmhartigheid reikt van geslacht tot geslacht,
voor hen, die Hem vrezen.
Hij toont de kracht van Zijn arm,
en slaat de rotsen van harte uiteen.
De machtigen haalt Hij neer van de troon,
en Hij verheft de geringen.
Behoeftigen overlaadt Hij met gaven,
en rijken zendt Hij zonder gift weg.
Hij heeft zich over Israël, zijn dienaar, ontfermd,
Zijn barmhartigheid indachtig,
zoals Hij tot onze Vaderen sprak,
tot Abraham en zijn nakomelingen in de
eeuwigheid.
Eer aan de Vader, en de Zoon, en de Heilige
Geest.
Zoals het was in het begin, en nu, en altijd,
en in de eeuwen der eeuwen
Amen.*

Biografieën

Sir John Eliot Gardiner is een van de meest veelzijdige dirigenten van vandaag en een absolute sleutelfiguur binnen de oude-muziekwereld. Hij is de oprichter en artistiek directeur van The Monteverdi Choir, The English Baroque Soloists en het Orchestre Révolutionnaire et Romantique. Naast de activiteiten met zijn eigen ensembles wordt John Eliot Gardiner regelmatig gevraagd als gastdirigent door belangrijke Europese symfonieorkesten, waaronder de Wiener Philharmoniker, de Berliner Philharmoniker en het London Symphony Orchestra. De reikwijdte van Gardiners repertoire blijkt uit meer dan 250 gelauwerde opnames bij grote Europese labels. Op zijn eigen label Soli Deo Gloria verschenen recent nieuwe opnames in de reeks rond de *Bach Cantata Pilgrimage*, evenals symfonieën van Brahms. Gardiner behaalde een eredoctoraat aan de Universiteit van Lyon, werd benoemd tot Honorary Fellow aan het King's College en de Royal Academy of Music in Londen, en tot Commandeur dans l'Ordre des Arts et des Lettres. In 1998 werd Sir John Eliot Gardiner in de Britse adelstand verheven.

The Monteverdi Choir werd in 1964 opgericht door John Eliot Gardiner en staat bekend als een van de beste koren ter wereld, dankzij de passie, flexibiliteit en virtuositeit van de zangers. Het koor is de ideale voedingsbodem voor opeenvolgende generaties van koorzangers en vocale solisten: geregeld treden koorleden voor het voetlicht om solopartijen te zingen, en sommige van de zangers gaan spectaculaire solocarrières tegemoet. The Monteverdi Choir heeft al meer dan 100 opnames op zijn naam en ondernam verschillende baanbrekende tournees. Een van de meest ambitieuze projecten was de *Bach Cantata Pilgrimage* uit 2000, waarbij alle 198 cantates van Bach werden uitgevoerd in meer dan 60 kerken over heel Europa. Naast optredens op concertpodia in alle uithoeken van de wereld werkt The Monteverdi Choir ook geregeld mee aan scenische operaproducties. Een educatief programma onder de noemer 'Monteverdi Apprentices' geeft sinds 2007 een nieuwe dimensie aan het profiel van het koor.

The English Baroque Soloists vormen een van de meest vooraanstaande ensembles op historische instrumenten. Hun repertoire reikt van Monteverdi tot Mozart en Haydn, waarbij ze zich even goed thuis voelen in kamermuziek en symfonisch werk als in de opera. Hun warme klank en scherpzinnige manier van musiceren is onmiddellijk herkenbaar. The English Baroque Soloists concerten in de grootste zalen ter wereld, vaak samen met The Monteverdi Choir. In de loop van de jaren 1990 voerden ze Mozarts late opera's en symfonieën uit, evenals zijn volledige reeks pianoconcerti. Recent speelden ze Bachs *Brandenburgse concerti* en orkestsuites, en daarvoor stonden oratoria van Händel en Haydn op het programma. Onder de noemer 'Instrumentalist Apprentices' delen The English Baroque Soloists hun kennis en ervaring met jonge musici.

Het ensemble His Majestys Sagbutts and Cornetts bestaat uit virtueuze blazers die zich wijden aan de historische uitvoeringspraktijk van renaissance- en barokmuziek. De nobele klank van hun cornetti en historische trombones behoorde tot de meest veelzijdige kleuren waarover 16e- en 17e-eeuwse componisten beschikten. His Majestys Sagbutts and Cornetts bestaan al sinds 1982 en introduceren de prachtige klank van hun instrumenten met niet aflatende passie bij een nieuw publiek, via concerten, opnames, radio en televisie. De ensembleleden doceren aan diverse universiteiten en conservatoria in het Verenigd Koninkrijk en worden regelmatig gevraagd om masterclasses en workshops te geven. Dit jaar nog zal de eerste compositieopdracht van His Majestys Sagbutts and Cornetts aan componist Martyn Harry worden voltooid.

Sir John Eliot Gardiner © Sheila Rock

The Monteverdi Choir © Massimo Giannelli

The English Baroque Soloists © Massimo Giannelli

In de kijker

Jos van Immerseel © Alex Vanhee

Stile Antico © Harmonia Mundi

do 18.11.10 / 20.00 / Concertzaal
Anima Eterna Brugge / Monteverdi.
Madrigali in genere rappresentativo
Anima Eterna Brugge en vier solo-
zangers verkennen het zevende en achtste
madrigalenboek van Monteverdi, naast andere
parels zoals het *Lamento d'Arianna*. De focus
ligt op de *genere rappresentativo*. Dat deze
revolutionaire stijl de ideale tolk was van de
menselijke gevoelens blijkt onder meer in
Il Combattimento di Tancredi e Clorinda en
het *Lamento della ninfa*.

za 26.02.11 / 20.00 / Concertzaal
Stile Antico / Monteverdi & Palestrina
Het jonge Stile Antico verzoent een intense,
nu al befaamde koorklank met een grote
vrijheid voor elke individuele stem. Deze
zangers moeten wel de ideale uitvoerders
zijn van Monteverdi's weelderige *Missa In
illo tempore*, die ze treffend combineren
met psalmmotetten van Palestrina.
Een liefdevol eerbetoon aan de serene
renaissancepolyfonie.

In het Concertgebouwcafé kunt u gezellig
nagenieten met cultuurliefhebbers en mogelijk
ontmoet u er ook de artiesten.

WWW.CONCERTGEBOUW.BE
+32 70 22 33 02
IN&UIT, 'T ZAND 34, BRUGGE

PROVINCIE
West-Vlaanderen

BRUGGE

FLUXYS

DeMorgen
een open geest heeft meer

Knack
Mediahuis
focus

Klara

COBRA

focus • wtv